

Gazeta de Mallorca

CRONICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres * Costums * Tráfee e Industria * Noticies * Anuncis y Reclams * de Ciutat y la Pagesia

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 IMPRENTA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-11.
 Dirigiuhi sa correspondencia y quesvuya més que s'oferesca.
 Demanauhi sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
 Ventatjes a n'es suscriptors.—Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.—Núm. 16.

Palma * 18 de Juliol * 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos: 1 PEsSETA
 Per fora Mallorca: al Estranjer. . . . . 1'50 >
 Número corrent: 5 cèntims.—Estantis . . . . . 0'10 >
 Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.

Venguda des catalans

MASSA tardana y estantissa arribaria, sèt dies passats, sa ressenya que punt per punt y fil per randa ara intentàssem escriure, de lo que va ocórrer y se perorà a sa gran reunió de catalans y mallorquins, diumenge passat en es Teatre Principal. Arribariem a misses dites.

Per axò no farem ara altra cosa sino recapitolar un poc ses impressions qu'en treguem.

Si hem de pagar sa mica de contribució sempre deguda a la veritat (y donant per fetes ses reserves de cortesia envers des qui convidats venguèren com amics y hostes) haurem de dir que no es tothom qu'en siaromás satisfet des resultats *pràctics* obtenguts amb sos discursos que's pronunciàren; ni tampoc de ses conclusions que, si no votades, allà quedàren escrites.

Casi tothom esperava qu'ets assuntos tractats fossen es qui més d'aprop interessessen ara per ara a Mallorca; amb so fi primordial y essencialíssim de trobarhi solucions *pràctiques*, indicar remeys y senyalar clarament es camí per on mos convenga anar. Tots quants estaven amb aquesta esperansa, planyen y llamenten no haverla vista realitzada.

No s'ha de caure en s'exageració d'acusar certs oradors de diumenge d'esserse allunyats sovint des punts que més convenia tractar, parlant com si ja haguèssen olvidat es contengut des Programa.

Pero realment se notà en casi tots es disertants bastanta vaguedat en lo que més importava precisar y definir bé; exceptuant qualque tròs des discursos d'En Ferrer y Vidal y d'algun des mallorquins, que posàren un parey de vegades es dit ben a dins sa llaga.

Es catalanisme vehement y sa propaganda política francament esposada, fóren ses notes que més sonàren en es *mitin*. Tal vegada es verdader objecte d'aquell, estava dins un terme mitx, tan lluny de s'absurda creència de que en esser venguts es catalans comensaria per Mallorca una nova era de benestar y que de cada concurrent des Principal en sortiria un economista, com de sa fácil aquiescencia des qui están lo més contents y satisfets del mon, per haver vist un acte d'aproximació entre Catalunya y Mallorca.

En Gabriel Alomar, que no es gens contrari a n'es catalanisme, regoneix bonament (v. *La Tarde* de dimars y dijous passat) que s'objecte perque s'era convocada sa reunió, distà molt de romandre satisfet. Heu creym de tota evidència.

En sos termes y sa brevedat amb que varen essè exposades part de ses doctrines econòmiques des catalanistes, no es probable que déxen solc molt marcat, dins s'opinió pública. Per sa petita minoria d'industrials mallorquins que fa temps que alenen ayres de fora y están més o manco al corrent d'es moviment econòmic d'avuy en dia, es segur que

son ben clares ses *conclusions* acordades y constituexen una afirmació raonada y conscient, sense necessitat d'aquells discursos. Empero per sa majoria, que aplaudí es mots y efectes més oratoris y teatrals, ha de resultar per forsa un procés d'idèes molt curt, es que precedí a ses conclusions formulades.

Ara mos queden aquestes com una llever sembrada, sense haver abans ben preparada sa terra; sense féms ni llecor que la ajudi a fructificar.

No'n ténen d'axò sa culpa es catalans, que tal volta de sa gastada y trivial afirmació d'una comunitat d'origen y de llengo entre Catalunya y Mallorca n'han deduïda una comunitat, molt més discutible, de simpaties y d'interessos, y un'altra comunitat (qu'encara ningú may ha demostrada) de sentiments y determinades aspiracions.

No es hora encara de que Mallorca desitji lo que desitja Catalunya, ni mos aprofitaria a n'es mallorquins tot lo que a n'es catalans pot esserlos gros benefici. Es nostros conflictes y ses nostros necessitats ténen solució y remey distints que ses necessitats barcelonines; axí com un infant o un joversá, en estar malalts, han mester medicines diferents de ses qu'ha mester un homo granat.

Mallorca no es un tros de terra catalana que per casualitat ha separada la mar; y no u deim amb sa pueril vanitat de s'infant que vol caminar tot sol, sense dar sa má a ningú; sino que tristement regonexem ses grans ventatjes que mos du Catalunya, y veym s'impossibilitat de confondre sa vida d'un y altre poble, com entre dos germans d'edat molt distanciada, que no ténen més tracte y comunicació qu'es purament material, tenguentse y tot axí meteix una estimació vera y acorada.

Creym que per desgracia anava errat En Cambó, quant mos afirmava en es seu discurs que políticament som majors d'edat. Es qu'ells, es catalans, no més veuen de Mallorca ses manifestacions intelctuals aislades, qualque vegada molt brillants; no més veuen, o es lo que veuen amb més frecuencia, lo mallorquí que passa per Barcelona. Pero s'ha de tenir en conte, més que aquesta part tan reduïda de Mallorca, sa part *indígena* o neutra, sa que sols per excepció surt de s'illa; y li deym neutra perque no mos referim a sa multitud inculta des qui no saben lo que vol dir port franc, concert econòmic o autonomia administrativa; que d'aquesta massa ignorant ja sabem que per tot n'hi ha.

No olvidam que tot moviment progressiu d'un poble l'han de iniciar ets esperits superiors: es qui visquent materialment dins es poble, intelctualment viuen dins un altra més avensat.

Pero encara qu'axò sia cert, no dexa d'esserho també que tota tentativa de progrés será vana, si no va precedida d'una preparació pacientíssima. ¿Y quina preparació hey ha haguda aquí, perque s'hi poguèssen acceptar reflexiva y conscientement ses conclusions llegides diumenge en es Principal? ¿Quines conferencies s'han donades per persones com-

petents? ¿Quines polèmiques hey ha hagudes, o reunions de discussió lliure?

Perque no es possible creure en sa bondat d'una doctrina, si no se permet públicament atacarla al acte de essè exposada, quant no hi ha motius especials per impedirho. Tota afirmació discutible deu haver d'esser discutida; sense lo qual no es possible ni natural que inspire fe verdadera.

Voldriem erramos y que s'errás amb noltros es nostro amic n'Alzamora; pero es molt de teme que no tenga tant de fruyt com s'haguera pogut esperar, aquesta visita des senyors des *Foment*.

Es principal benefici que mos han fet, es aquell que senyala En Gabriel Alomar: de moure s'opinió; donar lloc a discussions sobre témes fins ara aquí poc atesos; creant un estat d'ànimo que, encara que poc durable, ja constituèix una mica de preparació per un'altra vegada que se reunenquens homos competents, amb més sossec y espay que no ara, per tractar d'aquestes questions econòmiques y de qualsevols altres que mos convenga estudiar, discutir madurament y resoldre.

INSTRUCCIÓ Y EDUCACIÓ

Increible sembla la superficialitat ab que avuy se conversa de tot, y tot se jutja y se resol, per difícil que sia. No's mediten les questions ni's pensen els escrits ni's pésen les paraules; ni ab la llanterna de Diógenes se trobaria qui's prengués la molestia d'estudiar un assumpto, y fins d'enterarsen, abans de donar son parer.

Sens dubte que a n'el modern periodisme, amb sos articles a vola-ploma y sos mestres de tot y oficials de res, se deu en bona part aquest corch que roega a la societat espanyola y dona cabal rahó de la seua inferioritat espantosa en ciencies, lletres y arts. ¡Que la negra condició dels temps duga en sí aquesta prempsa, moltes vegades bassiot pudent, gran fomentadora de discordies, pedra d'escándols, mere triu que's ven a l'encant!

Vetlos t'aquí a n'els grans diaris, que sovint sovint pondèren fora mida les excelencies de l'instrucció: ¡ells, Deu meu, capassos d'embuyar qualsevol cervell! y parlen de la ciencia com d'un remey universal per les desdixes dels pobles; com d'una especie de *Doctor Munyon* que cura qualsevol malaltia o defecte social; d'ella hem d'esperarho tot: riquesa, alegría, pau, benestar; en haverhi a cada cantó una escola, y quant tothom sabrà de llegir y escriure, el mon será un paradís.

Assegurant axò, obliden que l'homo no es sols enteniment; l'hom també té cor, y el cor sovint sol governar el cervell. Sa bona criansa deu esser el primer mal-decap de tots els qui pensen en la joventut, com a sanch novella per enfortir el còs social. Val molt més, generalment parlant, un

bon ciudadá que un sabi. Dins casi tots els problemes que agiten les nacions, en el fons de casi tots els actes humans, hi bullen en l'esclat de son poder els afectes o les passions; elles son les que'n mouen y esperonen a les sublimes heroicitats y a les infames baxeses; just fort torcedor nos empenyen, de vegades ab suavitat y altres ab brivada de cavall desbocat, p'els tiranys de la vida; sense elles l'homo no's compren.

El conflicte obrer ¿qu'es, ben esbrinat, sino una lluyta d'odis y de codicies, de sentiments? Tal expressa clarament S. S. Lleó XIII, al dir que no n'hi hauria de conflicte si tenguèssen *més caritat els de dalt y més paciència els de baix*; y dels consells del Papa se n'ha de jutjar, més que per les alabances del socialista Lafargue, per sos bellissims resultats a Alemania, a Bèlgica y demés punts ahont los han presos per guia.

El problema obrer no es degut a les penalitats y miseries de la classe treballadora: que de pobres n'hi ha haguts sempre; es degut a la general exacerbació de les passions, a la falta de relligió, a la mala formació del cor, en una paraula; tant en els richs com en els pobres. Altra seria sa situació, si estàven animats per afectes d'amor y d'esperansa.

Bé'n poden guanyar de doblers els amos; bé'n poden obtenir de grossos jornals els obrers; tan meteix mentres no tegan el cor net, se mirarán amb mal ull, y la discordia seguirá reinant dins el mon.

¿Y la questió regionalista no beu per ventura sa maravillosa esponera a dins els plechs misteriosos del cor? ¿Existiria semblant questió sense la nobilíssima amor de patria? ¿no es aquesta amor qui la cova y la nodreix?... Ja se'n podrien acaramullar de rahons històriques, jurídiques o ètniques; de res: servirien sense'l sentiment. Per axò no la podrá aufegar may la forsa bruta, impotent contra un poble qui s'estima a sí meteix; y somien els qui's pensen que amb uns quants *ukases* contra la llengua o'l dret, la matarán o la estroncàran... Ni'ls desteros ni les persecucions ni la meteixa mort logren extingir o minvar sisquera el sentiment de nacionalitat. Aquí están, sino, Irlanda y Polonia. El regionalisme es abans de tot un problema de sentiment.

La societat actual té nafrat el cor, y tota verdadera regeneració deu haver de comensar per ell. D'axò n'están fermament convensuts els pensadors moderns, catòlics y positivistes; tal pensa En Le Play, y tal En Comte. Just no ho saben els nostres sabis microscòpichs; per ells no hi ha com la instrucció; ab instrucció, molta instrucció ho volen compondre tot. Amb exactitut científica's tracta a n'els obrers just màquines; científicament se'ls escanya y se'ls humilia; científicament se'ls mata acaramullantlos dins llocs infectes; y ells, irats, se caragiren contra la societat que tal fa o tolera; y també científicament esbucan els edificis, y sembren l'espant, y calculen la

violència dels esplosius, y n'inventen altres de nous.

Els homos sabrán moltes Matemàtiques, molta Física: empero no esvahirán amb axò totsòl un seuvatgisme cent pichs més terrible qu'el dels pobles qu'abusáren l'antich Imperi romá.

Joan ALZINA Y MELIS

DE FORA-MALLORCA

Bulgaria y Turquia.—S'herència del Rey de Servia.—Profanacions.—Viatje arriscat.

Segons notícies arribades fa poc de Viena, está a punt d'esclafir sa guerra entre búlgaros y turcs; havent resultat de bades els esforços qu'ha fets la cort austriaca per evitarho.

Tant uns com els altres ja fa dies qu'han comensat a apareyar tropes y armament y queviures y doblés y tot lo demés necessari per una campanya formal. Pero es lo més probable qu'en tenirho tot a punt, s'hi afiquin ses potencies y se componga es conflicte amb quatre notes diplomàtiques.

No tenim es més petit interés en que se matin es turcs y es búlgaros,—tan meteix cap d'ells es onclo nostro, ric y sense infants;—pero ja sería hora de que Europa realisás, ja fos per má de Bulgaria o de ses potencies totes plegades, un acte d'energia civilizadora y d'higiene política, esbucant d'una vegada sa véya y redopodrida *Sublime Porta*.

Es una vergonya grossa p'es pobles moderns consentir s'existència, en es séu costat, d'un estat constituít conforme a ses usanses bárbares y brutals qu'imperen a dins Turquia. Gracies a sa tranquilidat d'Europa davant ses innumerables infamies sultanesques; de sa rassa armènia ja no'n roman gayre més que ses calaveres d'homos y uns quants centenars d'odalisques dins ets harems.

Per desgracia si s'arriben a rompre ses hostilitats amb aquesta anunciada guerra, quant s'hi aficarán Inglaterra y Fransa y Rusia y Alemania y Austria, farà bò essé per donar encara de més a més una renyada a sa pobra Bulgaria, probablement vensuda, y renovar es vergonyós episodi de sa guerra greco-turca d'ara fa un parey d'anys.

A n'es parexe, sa liquidació de s'herència del Rey de Servia assassinat, produirà un escándol gros de tot, per haver desaparegut devés vuit cents mil francs des doblés que se sap cèrt que tenia quant el matáren.

Ja no'n faltava altra més qu'aquesta a sa corona real de Servia, arrancada criminalment des cap des qui la cenyia, per una guarda vil d'assessins qu'ara per afegitó resulten lladres; perque segons ses senyes, son es metexos qui entraren aquell vespre dins es palau de Konak ets autors des robo. Uns quants d'ells ja son fuyts de Belgrado y no s'en sab ni la pols.

Pot estarne ben satisfet el Rey En Pere Karageorgewitch, de sa lligitimidad d'una corona tan honrosament trasladada d'un cap a un altre. Y es poble sèrvi comensará a olvidá ses males obres del Rey mort, y a omplirse de vergonya davant sa vilesa des seus botxins, tan aplaudits l'endemá de sa tragèdia.

Ha causada gran indignació entre es catòlics de Paris es descubrimient qu'ha fet sa policia, d'un lloc destinat per una partida de jovensans degradats, a cerimonies sacrílegues y estúpides profanacions de sa religió cristiana.

Ja fa temps qu'el doctor Legué va denunciar s'existència d'aquesta colla d'imbecils: cervells trabucats com es de tots ets adeptes des satanisme y de ses sectes semblants. Pero sa policia no havia conseguit

trobar sa lloguera aon s'amagáven per celebrá ses ridicules y repugnants escenes des séu ritual.

Un criat des marqués de Warren, un des principals bergants de sa colla, se presentá fa poc a sa policia, per acusarlos, en venjansa d'haverlo engegat son amo. Gracies a ses senyes y detalls donats p'es delator, sa policia ha pogut sorprendre, a uns estudis de *s'avenue Friedland*, sa celebració d'una *missa negra* y altres arrieses p'es meteix estil, privades per ses lleys municipals franceses.

Pareix qu'entre es qu'hey assistien, hey ha persones de ses més conegudes a dins s'alta societat; per lo qual s'espera qu'es procés instruit farà molt de renou y servirá de menjaret un quant temps a sa murmuració ilustrada.

D'es port de Boston es partit cap a Lisboa un mariner portugués, dins una canoa, fent contes passar s'Atlántic en coranta dies; encara que per lo que pogués esser, s'en du menjá y beure per tres mesos.

Ja ha feta sa prova una partida de vegades, entre Inglaterra y ets Estats Units, sempre posant y gonyant messions considerables.

Amb aquest sistema, un homo totsòl viatjant amb una canoa ve a gonyar més nòlits que qualque casa armadora amb sos viatges des seus barcos.

Aquest arriscat navegant té dona y un parey d'infants.

—«Y sogra que deu tení! (afegia un facetó): d'altre modo no's compren que se arriscás a fer tal gatada.»

El Rey qui parava faves

(RONDAYA)

Axò era y no era, bon viatge fassa la cadenera, per tu un aumut y per mi una barcella.

Axò era un rey qui parava faves; li queyen ses baves a dins un ribell. Ara vé lo bò.

Aquest rey tenia un criat que l'estimava molt, y li'va dí:

—Senyor Rey, axò no está bé qu'el Rey par faves y li cayguen ses baves a dins un ribell.

—¡Connal (digué el Rey) ¿no som rey jo? idò puch fé y dexá de fé lo que'm dona la réal gana; y qui no li agrada, que no'n menj.

—Pero, veu, vosa majestat que mos don ordres, que mos govern bé y que mir molt p'es pagesos, perque s'en cuyen moltes de faves y de grá, y d'oli y de ví... Pero no fassa axò, que no está bé. Me don, me don, ja les pararé jo,—li deya es criat, mentres li torcava ses baves amb un mocadoret de seda crua, coloret de mèl y més fi y humil que sa serena des demati.

Y el Rey ¡sèt n'han entrades, sèt n'han d'exi! para que para faves,, y bava que bava!

Y es criat suca que suca ets ays, fent es cuch de s'oreya malalt a n'el Rey, que no'n parás més.

Fins qu'el Rey pren una volada alta de punt, pèrt el mon de vista y tira p'es cap d'es criat s'aumut de ses faves, y li fá un bon braverol com una auberginia.

Es criat ja's fuyt correns, cametes amigues, a estopetjarse d'aygo fresca, a un brolladò d'es jardí d'aquell palau, ahon hi nadaven pexos vermeys com la grana y platetjats com sa clarò de sa lluna plena.

El Rey va romandre amb sa boca badada, y es cap d'una estona va pensá:

—¡Bona l'has feta, Jeroni! Un rey que para faves es capás de xapá es cap a un criat; y un rey que pèrt el mon de vista y xapa es cap a un criat, sería capás, amb una plomada, de xapá p'es mitx es séu poble. Si jo, en lloch de pará faves, hagués estudiat es llibres de bon govern, pèr ven-

tura n'hauria feta qualcuna de més acertada qu'aquesta.

Llavò va cridá es criat y li digué:

—Mira, no'n pararé pus de faves; párales tu; pero escolta: ¡pena de la vida si dius may a ningú nat del mon lo qu'ha passat entre tu y jo!

Y ni'l Rey ni's criat contáren may a persona vivent sa feta que los havia passada.

Per axò d'aquesta rondaya, del Rey qui parava faves y li queyen ses baves a dins un ribell, ningú may n'havia sabuda la fi.

Ara la cadenera ha fet bon viatge y es tornada de sa terra d'aquell Rey y la mos ha duyta.

Bon viatge fassa la cadenera, y que mos ne duga d'altres de tan noves com aquexa.

HARLEY

LLUNA TRISTA

El forsarrut Mestral ab s'alenada la tempesta ha espargit... La nuvolada va per l'espai perduda y esquexada y la pluja ha cessat. P'els claps blavenchs del cel la llum malalta de la lluna minvada ja resalta... Prest ella guaytará per la més alta cucuya del penyal.

Es baldreguen parets y saltan roques del rotjench torrental les ones loques, y p'el bosch adressant, les velles soques ab elles fan seguir.

Y entre'l bull de l'espessa sabonera voltant les fan ballar la *Belenguera* fins qu'arriban del mar a la ribera y les capfiquen dins!...

Dels fondos comellars surten pausades esblancaides boyres, y callades s'en pujen per les aspres serralades en llarga processò... Son embroxades reynes del boscatje que rossegan p'els cims el llarch ropatje sempre fugint del vent en llur viatge per planes y turons.

La lluna va pujant!... Mes guayta trista; puix encara que tot l'espai conquista, p'el temporal malmesa prest ha vista la terra just abaix.

Els sembrats ajupits per l'arruixada: la garriga es un mar d'aygo embassada, y l'arbreda p'el vent tota atupada sembla un bosch de desmayes.

Destrunyellant sa rotja cabellera, dels cims devalla l'aygo renouera saltant de timba en timba... La riera va crexent dins la vall.

El pinar desvel-lat gemega y crida y l'eco li respon desde l'homida cova, per l'eura y els batzers gornida dins l'aspres penyal.

Y la lluna callada y macilenta avança per l'espai... sa faç lluenta se retrata dins l'aygo transparenta d'un gorch vert y tranquil: y'l seu camí segueix...

La nuvolada al fons del horizó caramullada li diu:—Jo pujaré dematinada quant dexis de lluir...

Joseph M.ª TOUS y MAROTO

1903

Fuyes y Brots d'Historia mallorquina

1691.—Juliol 16.—Arribáren noves de que s'esquadra francesa havia bombardetjada Barcelona, y corregué sa veu de que llavò vendria aquí y a Menorca. Amb tal motiu, se celebrá una junta a ca'l Virrey, y varen assistirhi es Jurats, el Regent de l'Audiencia, el general de cavalleria D. Pere de Veri, es mestres de camp D. Juan Gual y D. Gaspar Puigdorfila, es capitá d'Artilleria D. Miquel Brondo, es Sargent major de la Plassa, D. Francesc de Villalonga, es capitá de cavalls forsats, D. Jaume Despuig, y el Senyor Bartomeu Monjo, capitá y governador d'Alcedia.

—Es Virrey presentá un projecte de defensa de la ciutat, que romangué aprovat en tot y per tots.

—L'endemá posáren una bateria de dos canons devant sa Portella; un'altra devés sa porta des Camp y un'altra de sis canons en es Molinar, a ses troneres de Sant Onofre. Se visuráren es magatzems de pólvora y salitre, y entráren dins murades grans cantidats de saques de farina.—Dia 19 comensáren rogatives a la Séu y altres esglesies.

1642.—Juliol 24.—Tal dia y any varen fondre sa campana de la Séu anomenada *n'Antonia*. Qui la fongué va esser En Rafel Janer. Dia 10 d'Agost la benehiren y lo'ndemá la colocáren dalt es campanar. De llavò ensá sona.

1673.—Juliol 21.—El Bisbe va benehir s'altra campana de la Séu que li diuen *na Bárbara*.

1704.—Durant aquest mes de tal any, el rey Felip V demaná a la ciutat un subsidi, per messió y despeses de la séua coronació. La ciutat va fer anques enrera, a escuses de sa pobresa que reinava, perque curtetjava es blat.

1710.—Es pretendent, s'Archiduc Carlos, demaná a la Ciutat també un donatiu, per conducte des Virrey. La Ciutat li respongué que no hi havia cas ni lloc, per motiu de sa mala anyada.

1714.—Arribá una esquadra inglesa: no saludá la plassa, y aquesta no contestá. Dia 28 devallá s'Almirant en terra; fé despará sa salva de 21 canonades com desembarcá y altres tantes tornant a bordo. El va aná a rebre es Virrey y li oferí un gran refresc dins *Palacio*. Lo'ndemá en nom de la ciutat visitáren es vaxells es comte de Montenegro, es marqués Zaforteza, D. Mateu Gual y don Juan Bordils. Foren molt ben rebuts a bordo, amb cortesies y canonades. Dia 4 d'Agost s'esquadra saupá y s'en aná a la vela.

CRONICA CIUTADANA

Fires (?) y Festes

Es Programa oficial

Ja fa dies que va romandre aprovat, y publicat en es diaris, aquest Programa oficial de *Fires* (diguemho axí) y de ses *Festes* que se preparen per aquest mes d'Agost qui vé.

Encara que no més sia per recordansa d'es fét, o perque es lectors d'aquesta GAZETA puguén retayarlo y los servesca de *memorandum* durant tota sa setmana que ses festes han de durá, trobam qu'es cosa d'estamparlo, traduít en bon mallorquí, sense afegirhi més salses que anotarhi entre parentesis alguns punts escapats o buyts que hi trobam: lo meteix que ja várem fé amb so programa d'es Certámen literari.

Ara callau una estona, y llegiu o escoltau llegit:

PROGRAMA OFICIAL de ses *Fires* y *Festes* que aquest *Excm. Ajuntament de Palma* celebrará desde dia 9 fins a dia 16 d'Agost de 1903.

Primer dia.—Diumenge 9.

A les 6 de bon demati. Una repicada general y vogada de campanes, y s'esclafit de sis mil mortarets que's despararán (*¡Santa Bárbara gloriosa! ¿y no hauria bastat es dèume?*) farán a sèbre a tothom es comensament de sa festa. —A sa metexa hora tindrà lloc sa despertada (*vol di qu'encara en serà romás qualcun d'adormit?*) a la qual assistirán gigants, caparrotòts, xeremies y es tamborés de la Sala, trescant tots es carrés de Ciutat.

A les 8. Diana de clarins y banda militar (*que farà es repel a n'es més dormilègues o que's fossen colgats més tart.*)

A les 10. Inauguració de s'Exposició Balear, essenthi convidades totes ses Autoritats, juntament amb sos Batles de tota s'illa.

A les 4 y mitja des capvespre. Primera corrida de toros de muerte (*axò heu dexarem fé en castellá, perque per traduirho en mallorquí, hey vé tórt-fil y a repel, gracias a Deu*) por los afamados matadores Faico y Guerrerito, lidiándose seis toros de la acreditada ganaderia de D. Joaquín Perez de la Concha (Sevilla.)

A les 8 des vespre. Inauguració de sa font lluminosa a's capdamunt de la Rambla. Iluminació general y música a la Real de sa Fira. (1)

Segon dia.—Dilluns 10.

A les 10 des mati. Inauguració d'es velódromo d'el «Veloz Sport Balear.» convidanthi totes ses Autoritats locals. (2)

A les 4 y mitja des capvespre. Gran festival á

(1) Aquest mot *Real*, que aquí significa lloc a on la gent s'hi estableix o s'hi está algun temps (*sienta sus reales*) en castellá es mascle, y en mallorquí es femella. D'aquí vé que a tot aquell redol prop de Sant Bernat, (aon el Rey En Jaume y ses séues tropes acampáren, com varen vení a conquistá Mallorca fins qu'entráren dins la ciutat) tot hom encara de llavò ensá li diu *la Real*.

(2) Es President ha escrita una carta desmentint s'hora, y assegurant que de cap manera s'inauguració podrá essé a les 10 des mati.

sa plassa de toros: organitzat per la «Constancia Musical» i es dos orfeons «Republica» y de «La Protectora».

A les 8 y mitja des vespre. Concurs de balls populars de «Pla y Muntanya» amb «Cossiés y Cavallets» a la Real de sa Fira.

Tercer dia.-Dimars 11.

Demati, a les 10. Primera conferencia literaria en es Teatro Líric: (no's diu qui la donarà, ni sobre quin punt.)

Capvespre, a les 4 y mitja. Inauguració d'es cós (hipòdrom) de So'n Macià, amb corregudes de cavalls (no's diu si colcant en sèlla y estréps, o a dós, a estil de la pagesia.) (3)

Vespre, a les vuit. (Tornemho dexà en castellà): Gran corrida de toros, por las «señoritas toreras» cuyo espectáculo será iluminado eléctricamente: (Santa Filomena verge, que farà festa en tal diada, mos alliber de desgracies y de bogiot.)

A les 11. Cremadissa d'un gran castell de focs artificials, a la Real de sa Fira, p'és pirotècnic de Reus, En Pep Espinós.

Quart dia.-Dimecres 12.

A les 10 demati. Segona conferencia en es Teatro Líric: (¿qui?... ¿sobre que?)

A les 4 des capvespre. En es moll: corregudes de barques; organitzades p'és «Real Club de Regatas.»

A les 8 des vespre. Iluminació marítima, y cremadissa d'un altre castell de focs, a dins sa badia, p'és pirotècnic valencià, Antoni Rosselló.

Quint dia.-Dijous 13.

Demati, a les 9. Cantarán ets Orfeons, dins es local de s'Exposició.

A les 5 des capvespre. Cós blanc: (tothom ja ha llegit o sentit explicar en que consistirà axò, qu'és cosa nova a Mallorca.)

A les 9 des vespre. Balls populars en competència: divertiment a sa Plassa de toros, organitzat p'En Pep Mas, amb iluminació eléctrica.

Sisè dia.-Divenres 14.

A les 10 des mati. Tercera conferencia en es Teatro Líric (¿qui?... ¿sobre?)

Capvespre, a les 4. «Gran Carroussel» a sa Plassa de toros, dirigit p'és mestre d'equitació, En Francisco Morey.

A les 9 des vespre. Certámen literari, en es Teatro Principal.

Setè dia.-Dissapte 15.

A les 10 des mati. Altres corregudes en es cós de So'n Macià.

A les 11. Festa infantil en es Teatro Líric.

A les 4 y mitja. Certámen musical, a sa Plassa de toros.

A les 8 y mitja des vespre. Gran retrèta militar.

A les 11. Altre gran castell de focs artificials, a la Real de sa Fira, p'és meteix pirotècnic valencià.

(3) «Colcà a dós» vol dir, sense sèlla ni aubardá ni pell, sino directament encamellat demunt es dós (castellà dorso, des llatí dorsum, esquena) de sa bístia; es un mot viu y que sovint s'usa, entre es nostros pagesos.

MANUELA DE LOS HERREROS

LA VIDA

Poema agre-dols

(ACABAMENT)

Politiquetja sens eyma y mescla tots es colors; escriu sueltos per periòdichs y fa versos y cançons; que també mos surt poeta, qu'és lo més ferest de tot.

Fa parodies d'En Zorrilla, d'En Becker imitacions, compon comedies caseres, conta rondayes d'un moix y escriu en sa séua llengo perque d'altra no'n sab brot, y aquesta li vé d'es neixe sens aprende més lliadó.

Ell diu qu'heu fa per defensa de Patria, Fides, Amor, y d'es mallorquí bravetja com si'l conegués a fons,

Vuytada.-Diumenge 16.

A les 10 des mati. Terceres corregudes a So'n Macià: (¿que serán massa corregudes?)

A les 4 y mitja des capvespre. Segunda corrida de toros de muerte, por afamados diestros(?) en la que se lidiarán 6 toros de la acreditada ganadería del Excmo. Sr. Marqués Castellones: (també farán bò essé excel-lentíssims braus.)

A les 9 des vespre. Festival y retrèta ciclista, a la Rambla.

A les 11 des vespre: (estrenyeu vos es nas y posauvos cotó a ses oreyes:) Gran traca de sis mil metros!!! (perque ses acabayes fassen joc amb ses comensayes, amb sos sis mil morterets.)

Y acabat, amen Jesus. Aquí'l teniu, tal com pinta, a n'és Programa oficial de Festes.

¿Y es de ses Fires?... No s'és publicat encara, ni va a má de publicarse.

Cadascú durá a fira lo que tenga a gust, o firará de lo que més li convenga. ¡Fora traves! ¡Libertat completa y absoluta de Fires!—¡Visquen les fires lliures! (com diria En Rusiñol.)

També faria bò esclamar-se:—«¡Visca el cartell lliure!»—si arribava a veure aquest de sa pagesa devall s'arcada, amb so castell de Bellver.

Ses Exposicions

Es comissionats y delegats especials treballen a té qui té, perque surten acertades y se vejen conregudes ses diferents Exposicions en projecte: s'Industrial y agrícola, sa de Belles Arts, y sa de Antiguedats o retrospectiva.

Per poc d'acert y bon maneig que se tenga, axò de ses Exposicions podrá essé es bessó y sa part millor y més interessant des Programa.

Voltetjant s'esquadra inglesa

De dimars horabaxa ensá los teníem aquí, formant admirable y potent estol a dins sa nostra badia, a n'aqueixa trentena o més de vaxells inglesos, grossos y petits, qu'és poble ciutadá anomena encara amb s'antic nom de fregates.

La gent feya carreró seguit per anarlos a veure. De dalt sa murada de mar, de demunt la riba, d'és Mirador de la Seu, de per on se vuya, acudíen curiosos per veure sa gran esquadra.

Es un espectáculo que atrèu la vista: de dia, amb sa viva claror de soleyada estiuença; de nit, amb s'enlluernadora bellugadissa de llumets que fan parexe s'esquadra com una nova ciutat flotant, que per art d'encantament fos surgida en front de sa nostra.

Un conegut que hi aná voltetjant a veure de prop aquells gegants de sa marina de guerra, mos envia aquestes impressions escrites a vol de ploma:

«Ara que son les 9 des mati y s'embatol qu'entra refresca un poc es bull des sol que

y no vol catalanimes ni termes de l'avió; ell escriu perque l'entenguen de correguda es lectors; mallorquí d'avuy en dia, sense embuys ni confusions, y per damunt sa d'ets altres passa sa séua opinió. ¡Mirau si'n pren de ventola s'ignorancia d'es séu tox!

Y perque vejen ses coses que passan dins aquest mon, jo'n sé que pensan y diuen que no desbarra del tot y qu'amb axò d'es llenguatje té moltíssima rahó.

Passan días, passan mésos y cursos y vacaciones: es mostaxillo ja's barba; es batxiller ja's doctor; s'edat bursal ja s'es fusa, ja's un bon mosso es llagost.

Aquella véya diria, si'l mirava tan plantós, qu'és s'homo s'obra perfecta culminant dins la creació. Y aquí diré de passada, maldement parezca ociós, que també s'entén sa dona, no s'en descuit es lector,

s'en puja, mos embarcam dins un bot, y mos n'anam a veure es barcos inglesos.

Mentre es patró posa remes y voga una mica per aná a cercá es ventol que mos ha d'inflar sa vela, porem donar una uyada a n'és nostro barquet de guerra, el «Pinzón» que par que vulga guaytar per demunt la riba y veure primer que noltros s'agradable espectáculo que mos espera.

Desplegada sa vela y fent ja més vía, voltam sa farola nova d'és cap d'és moll, y ja tenim davant la vista s'esquadra. Sembla un estol de titans, mostrant sa poderosa corpulencia. ¡Vaja unes bèsties ferestes!

Es nostro bot tira avant, y ja arribam ran de proa del Formidable. ¡Quin aspecte majestuós y imponent, mostrant per tots costats aquelles boques esfereidores de grossos y llargs canons, qu'és mirarlos escarrufa y fa posar pell de gallina!

Ala avant, y poc temps després, orsam una mica y passam per popa del Implacable, qual aspecte, lo meteix qu'és de s'altre, fa feredat y aborróna.

Llavò vénen l'Irresistible, el Venerable, el London, que son bella mostra de lo avensada que's troba s'arquitectura naval moderna.

Tira-tira, anam passant per popa y per proa d'altres, si no tan grossos, axí meteix tan terribles y ben armats. S'estol s'estén fins devant es Molinar, y derrera es grans acorassats, com es pollets derrera sa lloca, s'hi ajocan es fumosos destroyers, es rapidíssims desparadors de torpedos.

Passam per prop d'un gran vapor carboner qu'en té un de destroyer a cada costat, apexintlo d'és séu menjar, estibantlo de carbó de pedra.

Demunt cuberta de popa des vaxells grossos: la gent hi fa exercicis de mausers, escola de trepaná y matá inimics. A proa d'altres hi fam esgrima de sabre; escola igual de fé sanc y morts y trossetjá carn humana. S'aprenentatje s'hi fa a compás de musica armoniosa. ¡Orsa, patró! feys vía, feys vía!

De demunt es pont, fan també exercicis telegráfic de tota casta: de banderes, de paies, de mirays y reflectors llambretjants. Llanxes a vapor tresquen y corren de barco a barco, duquent ordés y provisions, com exam d'abeyes a sa cahera.

Y com estam de tornada, amb sos uys plens y cansats de tant de mirar, una veu interior mos diu:—«Que li deu costar cada día de l'any a una nació tan poderosa com Inglaterra conservar y fer respetar sos dominis y passetjar orgullosa sa séua bandera per totes les mars del mon!...»

Y un pagés, devora noltros, s'esclama capetjant:—D'aqueys mils de quintars de ferro y d'acer, qui pogués ferne cávechs y axades y faus, y destrals y arades!»

Es vaporet Cabrera no s'aturava de durhi gent a voltetjar y veure s'esquadra. Mil gracias d'havermoshi convidats.

no's pens ara que jo vulga que mos quedem p'és reconcs, quant es cosa ben provada qu'amb axò de perfecció els-a dexam molt ennera, net y llampant, ¡sí senyor!

A m'im toca trèuré cara per s'honra d'es pavalló! per tantes com mos ne diuen, els-a brind amb aquest glop.

Tornant a sa méua historia, jo vos confés que tremol: jo no sé quines vereres va prende per dins el mon s'estudiant quant campava totsol sense polixó: jo no sé si du sembrades bones o males llevors jo voldria uns rayos X que me donassen claror per veure tots es quiboris que bullen dins es séu front.

Diguem: ¿per quin mar navegas? ¿tal vegada pretensió vols tenir no més per guía sa téua propia rahó? ¿Amb sofismes embuyosos tal vegada te confons, dins sa fosca tenebrosa cercant sa viva claror?

Casats de fresc.—Tot los sia enhorabona, a N'Ayneta Villalonga y a n'En Rafael Morey, que fa pocs dies posáren es coll a n'és jou del sant matrimoni.

Y Deu los do benestar y pau, per viure molts d'anys com Sant Jusep y María.

Can Bitla.—Diuen que prést la llevarán des mitx y acabarà de fé nosa aquella casa qu'es-treny es carré d'En Cirerol.

Axí u vejem d'unes quantes altres de ses veynades.

Publicacions rebudes

Es núm. 6 de l'ILUSTRACIÓ CATALANA que conté, com de costum, notables fotogravats, y text en vers y prosa, de lectura molt agradable.—Entre altres composicions publica una bellíssima poesia, Les Oronelles de sa nostra colaboradora, Na María Antonia Salvá.

—Es núm. de sa Revista Luliana corresponent al mes de Juny. Conté escrits des lulistes mallorquins, mossen Miralles canonge, y mossen Gelabert catedrático des Seminari.

Gazeta Relligiosa

Sants y festes de la setmana entrant

Avuy dissapte 18: St. Bruno bisbe y Sta. Simforosa mártir.

Demá DIUMENGE 19: St. Vicens de Paul cfr. y fundador de ses morjes de la Caritat.

Dilluns 20: St. Elies profeta y Sta. Margalida vge. y mr.

Dimars 21: Sta. Pixèdis vge. y St. Daniel profeta.

Dimecres 22: Sta. María Magdalena penitent.

Dijous 23: St. Libori bisbe y cfr.

Divenres 24: Sta. Cristina vge. y mr.—Dijuní. (Lluna nova).

Dissapte 25: St. Jaume apóstol, patró d'España.

Coranthers

Dies 18, 19 y 20: a la Missió, a St. Vicens de Paul.

Dies 20, 21 y 22: a Sant Miquel, en sufragi d'una difunta.

Dies 21, 22 y 23: en es convent de Sta. Magdalena, a sa Santa titular.

Dies 24, 25 y 26: a St. Miquel, a Santa Agna.

¿Voleu coure bé es menjá sense pò d'indigestió? Beveu, idò, en acabá, un glop d'es licor POMPÓ qu'és de lo més fi y milló de quants en pogueu tastá.

ADVERTENCIA

A la fi hem rebut de Barcelona es nou paper que texiam encarregat, y comensam a emprarne en s'impressió d'aquest número. Esperam que será a gust d'es suscriptors de sa nostra GAZETA y que los ne farà més cómodo sa lectura.

¿De fatal escepticismo pot ser nodreixes es corch, que te roéga y te deixa mort y sech com es rostoy; sense fé, sens entusiasme, sens ideals, sens amor? ¿O tal volta t'envileixes d'es vicis seguint es solchs, y a dins infamia y llatzèria te bolcas y te corromps?

¿Haurem de cridar sa véya que per fer comparacions diga que ja no li bastan escarabats ni llagosts? qu'és téu proceder te posa en es nivell d'una soll? Sa véya crech que ja's morta; si nou es, va p'és reconcs; pero en mí t'en queda un'altra; sempre véyes tens en torn, ja per ferte profecies, ja semblances, ja sermons.

En s'esperencia fundada te dich amb tò sentenciós: —«No vulgues may, per desditxa, qu'en s'ignominia s'esborr de sa dignitat humana es sèllo que du's téu front; de sa fé que t'ensenyáren no descuides sa conró; sia sa téua divisa sa rectitut y s'honor;

COLA BERGEZ

per compondre y afegi, de fret en fret, tota casta d'objectes romputs o esmorrellats, ja sien de vidre, crestay, pedra marbre, alabastre o porcellana, com estatuetes, antiguedats, etc., etc. Tant vos adobarán aquests objectes, com poden comprarhi pots de dita cola, per adobarlos voltros metexos, a sa acreditada y ben coneguda tenda

LA BANDERA ESPAÑOLA
5-carré de Jovellanos-5

La Roqueta

FÁBRICA DE CERÁMICA ARTÍSTICA

qu'ha fetu renéssca

MAJÓLICA MALLORQUINA DE LLAMBREIGS METÁLICS

S'hi fan reproduccions de qualsevol exemplar d'algun mèrit y bellesa que se troben en aquesta illa; lo metex que objectes decoratius d'esquisit gust: columnes, jèrros y tésts per flors, jardineres, bustos moderns y variades figures modernistes.

Admet encàrrecs per fé anuncis de ratjoles, decoració de frontis, fatxadés y habitacions, y tot lo demés que correspon a n'aquest ram.

Tenda y despatz de LA ROQUETA

Carrer de Sant Miquel, n.º 27 y 29

FÁBRICA: a Son Espanyol

NICOLAU TICOULAT CIRUGIA-DENTISTA

Dentadures postisses, fetes y posades per un novell sistema que permet y facilita una pronuncia clara y roegar bé els aliments.

Orifica, empasta y extrèu caxals y dents, sense fer gens ni mica de mal.

Prèus econòmics.

PASSEIG D'ES BORN

Entrada p'les carrer d'es Peraires, n.º 102

ALS SENYORS METGES DIALYSÉS GOLAZ

MEDICAMENTS VEGETALS
GRANDIÓS ÈXIT

SENVIAN ELS FOLLETINS DE FRANC
ESCRIVINT A

J. ALDRICH G. { SANT PAU, 47
BARCELONA

FERRO-CARRILS DE MALLORCA

Servey de trens de passatjers

De Palma a Manacor y Felanitx: a les 7:40 des matí; a les 2 y a les 6:25 des capvespre.
De Palma a Sa Pobla: 7:40 demati; 2:30 y 6:25 de capvespre.
De Manacor a Palma: 4 y 6:30 demati, y 5:15 de capvespre.
De Manacor a Felanitx y Sa Pobla: 6:30 demati y 5:15 de capvespre.
De Felanitx a Palma, Manacor y Sa Pobla: 6:40 demati; 12:15 y 5:25 de capvespre.
De Sa Pobla a Palma, Manacor y Felanitx: 6:55 demati; 1 y 5:25 de capvespre.

CORRÈUS AL INTERIOR

Surten cada dia en diligencia, per casi totes ses viles aon no hi passa es tren, devés les 2 des capvespre. Arriben a ciutat entre 7 y 8 des matí.

VAPORS-CORRÈUS

Partexen de Palma

A Barcelona: dimars, dijous y divenes: a les 6 de capvespre (directes) y diumenges a les 5 id. (via d'Alcudia).
A Valencia: dimecres a les 9 demati.
A Alicante: dissapte a les 6 de capvespre.
A Ervissa: dilluns a les 10 demati, dimecres a les 9 id. y dissapte a les 6 de capvespre.
A Mahó: dimars a les 6 de capvespre (directe) y dimecres a les 2 id. (via Alcudia).

Arriben a Palma

De Barcelona: dilluns, dimecres y dissapte, a les 7 de matí (directe) y dijous a les 9 id. (via d'Alcudia).
De Valencia: divenes a les 10 demati.
D'Alicant: dimars a les 6 demati.
D'Ervissa: dimars a les 6 demati; dijous a les 2 de capvespre y divenes a les 9 demati.
De Mahó: dilluns a les 9 demati (via d'Alcudia) y dimars a les 6 demati (directe).

SENYÓS Y SENYORES

CAP altre remey trobareu més segú per matà es cucs, ni tan bo de prende y que sia tan llepol per infants, com es **XAROP VERMÍFUCO** que prepara En **SUREDA Y LLITERAS**.

PER curà de rèl sa tossina, per tení sempre fresca sa boca, agradable s'alè, y perque es fumadòs no sien perjudicats p'les tabac, no trobareu res com emprà cada dia ses **PASTILLES SUREDA**.

SENSE senti sa més petita molestia, fa desaparexe es calls y uys de poll, dexant es pèus qu'es un xalá es caminarhi, es **CALLICIDA SUREDA**.

ES per demés dirvos, perque ja u sab tota Mallorca, que ses millós medecines, es més senzills y més complicats **aparatos**, es bragués més perfeccionats y es fins instruments de Cirugia més moderns y perfets, se troben a sa

Potecaria den SUREDA Y LLITERAS

Costa den BROSSA, n.º 9

PALMA DE MALLORCA

CASA GRANDIA

Hospedatge per Revds. Sacerdots y demés persones catòliques.—Berenar, dinar y sopar: **3 pessetes diaries**. S'hi admeten hostes permanents.—Carrer de Banyes Nous, 12, segon pis, 2.ª porta.—BARCELONA.

TEATRO MALLORQUÍ

ELS MOLTS ANYS A D. METROBI
ES CORDÓ DE LA VILA MESTRE FORNARI
ELS GLOSADORS D'ALTRE TEMPS-ES CALSONS DE MESTRE LLUCH
SA PLAGUETA DES LLOGUÉS ES BAUL DE MADÓ BANAU LA
ELS DOS MESTRES DE FUSTER

y altres pessas dramàtiques mallorquines, les trobareu a sa tenda den Mir-Cadena de Cort, número 11.

GRAN TALLER d'Escultura Religiosa

JUSEP QUIXAL

Villarrol, 50.—BARCELONA.

Especialitat en imatges de fusta per esglesies. En aquest acreditat taller se trabaja indistintament es bronzo, es marbre, sa pedra y sa fusta, construintse estatuaria monumental, tot de bon gust artistic y en condicions molt ventatjoses. S'envien notes de preus, *presupuestos* y dibuxos gratis.—Ventes en gros y a la menuda.

LA CASA SOLICITA REPRESENTANTS

TRAMVIA DE PALMA A PORTO-PI

De sa Plassa den Coll y de la Glorieta, desde les 5 y mitja des matí fins a les 9 des vespre, surt un cotxo cada 15 minuts.

De Porto-Pi a Ciutat, de les 5 des matí fins a les 8:50 des vespre partexen dos cotxos cada 15 minuts.

Tot es trajecte: 25 cént. Al Terreno, 15 id. A Sta. Catalina, 10 id. Entre estacions, 10 id.

SERVICI TELEGRÁFIC PROVINCIAL

Estació uberta a totes hores: sa de Palma no més.

Estacions ubertes de dia: Mahó, Ciutadella, Ervissa y Sóller.

De servici limitat (9 a 12 matí y 2 a 7 capvespre): Alcudia, Artá, Felanitx, Inca, Manacor, Andraig, Sóller y sa d'Alaor (Menorca).
Semáforo: Bajoli (Menorca).

Perruqueria

SALÓ den LLUC ARBONA: a s'antiga plassa de ses Copinyes (ara de Antoni Maura). Higiénic y económic servey d'afeitá, fé la barba y tayá cabeys, amb maquineta o tisora.—Perruques y postissos de tota casta, a gust y comodo de cada qual.

També hi trobareu pica de bany d'aigo dolça, freda, teba o calenta, si en está ja afeytats o tosos, vos volem fé una rabetjada per tot el còs, que vos dexará nets com una plata. Cada bany, una pesseta, amb llensol pelut, per exugá.—¡Benhaja sa netedat, per está una persona bona y sana!

SALÓ DEN LLUC

COPINYES (Antoni Maura) n.º 14.

Calsats de moda

Esmerada confecció

SABATERIA RATIER

Carré de sa Cadena de Cort, 7 y 9.

Venta de tabacs y efectes timbrats

Vin blanc claret:

Classe fina, selecta, a mitja pesseta es litro.—Unió, 53, (entre es Mercat y es Born)

LA VINYA

Els molts anys

a

D. Metrobi

D'aquesta aplaudida y xistosa comedieta, acabada d'estampá fa pocs dies, n'hi ha exemplars per vendre a s'imprenta den J. Mir.—Cadena de Cort, n.º 11.

Prèu del exemplá: 3 reals
Comprantne de 10 exemplars en amunt, se farà es 20 per cent de rebaxa.

Es suscriptós a sa GAZETA DE MALLORCA la pòren adquirí per 2 reals.

Impr. den J. Mir.—Cadena de Cort, 11.

tén en sa ditxa templansa, y en sos dòls resignació, cerca digna companyera, y amb lassos de sant amor, ferma per tota la vida s'eczistencia de tots dos; y d'es fills en ses caricies, de la llar dins sa calor, tendrás placenter oásis dins s'arenal d'aquest mon.»

III

¡Pobre véy qu'amb passes curtes amb un bastonet transita ple de réuma y de pruága, aufegat d'asma y tossina! ¡Qu'es de trist veure desfetes tantes ilusions floridas, y viure de recordanses de lo qu'antes eran ditxas!

De fills y nés qu'el contemplan no li falta companyia: mes, ay! que s'amor devalla, quant va cap amunt, aminva: may es joves corresponen axí com es véys estiman. D'axò no'n ténen sa culpa; son lleys del mon que no's giran:

y es pobre véy nou ignora, per més qu'en el cor li arriba.

No's possible que may fassen joves y véys bona lliga, que no se poren confondre existencies tan distintas.

Quant ell té fret, tenen basques, s'aufeguen quant ell respira, y ses cames eis-a ballan quant ses séues li fan figa; consideran pesadura lo que li dona alegría, y es per ells gotj y gaubansa lo qu'el rebenta y fatiga.

El confonen y maretjan amb truyosa xarradissa, qu'ell troba buida de contes com vuits y nous que no lligan; y lo qu'ell pensa eis-a sembla que son caduchs y manias; y que son sempre es mateixos es sermons qu'els-a predica. No l'hey dirán per respecte, pero's véy heu endevina; y dins son cor té guardades amargures comprimidas, y en mitx del jovent se troba totsolet com una girgola.

¡Si tengués sa companyera que dins lo séu cor llegia, que de ses penes agudes li espuntava ses espinas!

Mes, ay! la mort la hi va prende en lo millor de sa vida; y ell axí com l'estimava encara morta l'estima: qu'amor, quant es vertader, es flama brillant y viva, que ses diades alegría de sa juventut florida; y en ses veyeses se torna caliu de carbó d'ausina, que davall sa cenra crema permanent y sens espiras; y quant blanca néu escampa s'hivernada de la vida, del cor sa calor conserva, li dona forses, l'anima, y enllá de la vida dura y no refreda ni aminva.

Axò's pobre véy anyora; per axò penós suspira, perque sang viva li ratja aquella amarga ferida que va rompre es dollos lassos qu'amb un altre cor l'unian.

Ferida en el cor rebuda, qu'en l'anima resplandia, y perque immortal va neixe, no li va prende la vida: y la té tan trista y rara, y amb la mort tant s'assimila, que cada moment dins ella sent una mort repetida,

que l'aufega y no la mata, y la deixa morta, viva...

Misteris son que comprenen es qui de veres estiman, y ploran sers que perdèren, vida de sa séua vida.

Ay! que tan enfora's feya mon cor que despèrt somía, qu'amb ses d'es véy baratava ses mèues propies desditxas!

Esperanses té'l destèrro, y es un destèrro la vida.

Pobre véy, es cap aixéca y mira al Cel que te mira. Sia sa pena que't mata es foch que s'or purifica. En Deu posa s'esperansa vés cap a Ell amb fé viva, y en venir l'hora funesta que més prest, més tart, arriba, puga dir ton esperit mentres en el Cel s'enfila: —«Tot naixement es alegre, com la mort es sempre trista: Quant es còs la vida acaba, per mí comensa la vida: tota vida que comensa, es esplóssió d'alegría.»

Palma, 7 Janer 1902.